

נקרא בסתר כיון שבסתר הוא ולא מפורש והשתא הוה ממש מדה כנגד מדה יוסף שקידש שם שמים בסתר נתייחד השם אצלו בסתר ע"י הוספת ה' אבל יהודה שקידש בגלוי ניתן לו השם בגלוי, וק"ל.

(אגדה)

שם גמרא ולא יסף עוד לדעתה כו' כיון שידעה שוב לא פסק ממנה כו'. כתב מהרש"א ז"ל דהאי כיון שידעה פי' מלשון והאדם ידע וכתב עוד לא ידענא מי הכריחו לרש"י לפרש כיון שידעה שהיא צדקת עכ"ל. ותמהני דלמאי דפי' מלשון והאדם ידע מאי נתינת טעם הוא זה כיון שידעה שבא עליה פעם אחת משום הכי לא פסק ממנה ודומה למ"ש מי שאכל שום כו' ומה שסיים מהרש"א ז"ל ולא היה גנאי בעיניו לבא עוד אליה לא תיקן בזה כלום דמ"ט לא היה גנאי בעיניו לעשות במזיד לעולם מה שעשה פעם אחת בשוגג, אמנם גם פרש"י ז"ל דחוק דפי' שידעה היינו שהכירה ושוב לא פסק ממנה היינו מביאה וא"כ עיקר ענין הביאה לא נזכר בקרא ולא בגמ' דהאי לדעתה לפרש"י צ"ל דקאי על ההכרה כמ"ש מהרש"א. אמנם נלע"ד בזה שרמזו למ"ש הרמב"ן ז"ל בביאורו לפ' זו (בראשית ל"ח, ח') והביא שם מבראשית רבה שיהודה קיים כאן מצות יבום והיינו דקודם מתן תורה היתה המצוה אפילו בקרובים וניתנה תורה ונתחדשה הלכה לאסור חמש עשרה נשים ולכן עם היות שהאבות קיימו כל התורה קודם שניתנה מ"מ מצות יבום היה דוחה איסור כלתו ואמרינן ביבמות דף ל"ט

(ע"א) סד"א מצוה דרמיא עליה רחמנא עבדה השתא תיקום עלה באיסור אשת אח פי' דלא התירה התורה אשת אח כ"א ליבמה וא"כ כשקיים מצותה הדרה לאסורא קמא קמ"ל קרא ולקחה לו לאשה כיון שלקחה פי' שבא עליה בהיתר פעם אחת שוב הרי היא כאשתו לכל דבר, וא"כ קאמר הכא בגמ' ממש כלישנא דגמ' יבמות כיון שידעה פי' שבא על כלתו בהיתר וכמצות יבום נעשית כאשתו ושוב לא היה צריך לחשוש מעתה לאיסור כלתו דקנאה בביאה ראשונה כדקיי"ל דהיבמה נקנית בין בשוגג כו' והרי היא כאשתו לכל דבר, וק"ל.

(לאו"ח סי' ל"ד)

דף מ"ד ע"ב גמרא סח בין תפלה לתפלה כו'. בשו"ע

או"ח סי' ל"ד מסקינן דאחר התפלה יניח תפילין דר"ת בלא ברכה. ונראה דמ"מ לא יפסיק בין הנחה דיד לשל ראש ודין זה מתבאר מפסקי מהרא"י ז"ל סי' ק"ז שהשיב לדעת הסמ"ק דס"ל דיש להניח תפילין בחול המועד בלא ברכה מ"מ לא יסיח בין תפילה לתפילה דאיסור ההפסק לאו משום ברכה הוא והביא שם ראיות לדבר א"כ בנידון דידן כיון דמניחים תפילין דר"ת משום ספיקא דלמא העיקר כן א"כ קרינן בהו סח בין תפלה לתפילה כו' וזה פשוט.

(ליו"ד סי' של"ד)

דף מ"ז ע"ב גמרא משרבו רואי פנים בדין בטל לא תגורו כו' ע"כ. כתב רמ"א ז"ל בהגה' שו"ע חו"מ

ראוי לירא רק כה"ג דברי הזיקא ולהכי דייק וקאמר א"כ פי' דוקא בכה"ג שאין דרך להמלט מהן כי ירוצו ולא יגעו עם סוסים ופרדים אבל כל זמן שיש ניסה והמלטה מיד הרודף המקנא קנאת ה' וכ"ש דייך הממונה לרבים ומעמיד משפטי הדת על תלם או השופט אשר הוא ממונה על ישראל לרדות העוברים ומקיים לא תגורו יזכה למחיצת פנחס המקנא ורעה אליו לא תאונה.

ואדאנן ביה בזכרי רחפו כל עצמותי בראותי קצת קהלות מושיבים לפרקים א' או ב' מנהיגים אל הדיינים לערב פסקי בעלי בתים לדיני התורה שהם על הרוב שני הפכים או שפוסקים בדיני ממונות בלי דייני התורה כלל או שאחר שנפסק הדין ע"פ דיינים הראשים הם סותרים כרצונם מאריכים בו ומקצרים בו וקורא אני עליהם מקרא זה והוא במיכה ג' (פסוק ט') שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו גו' מ"ש המתעבים משפט קאי על אותן שפוסקים בדיני ממונות שלא ע"י דייני התורה או שמושיבים ראשים לתוך הדיינים כדי לערב פסקי בעלי בתים עם דיני התורה ומ"ש את כל הישרה גו' קאי אאותן שסותרים מה שכבר נעשה ישר ע"פ התורה ודיינים הכשרים והם מעקשים אותם, ואם יאמרו שהם פוסקים כהיש חולקים דשו"ע חו"מ סי"ב דס"ל דכופין לעשות לפנים משורת הדין גם זה טעות גמור דאפילו לאותן היש חולקים אין כופין כ"א בגוונא דאיירי התם במרדכי דאם מצא מציאה והמוצא איש אמיד אף

ר"ס י"ב וכן בשו"ע יו"ד סי' של"ד (ס' מ"ח) והוא מתשו' מהרי"ו סי' קנ"ז דנהגו עכשיו שלא למחות בעוברי עבירה משום שיש סכנה בדבר כו' עיי"ש, מזה דשו רבים וכהיתרא דמי להם לחנוף לאשר לו שם ויד קצת אצל שום שררה או שאר תקיפות אע"ג דלא ברי הזיקא ע"כ תפוג תורה ואין כופין אם איש את רעהו חיים בלעו ולענ"ד טעות גמור הוא זה ודברי מהרי"ו ז"ל לא נאמרו כ"א בברי הזיקא ואי לא תימא הכי בטלת לא תגורו מעיקרא דודאי לא נאמר לא תגורו כ"א בדאיכא מקום לירא כמ"ש גמ' נדה דף ס"א (ע"א) דאין אומרים אל תירא כ"א בדאיכא מקום לירא. וכעין זה הוא תשובת הרשב"א הובא ב"י חו"מ ר"ס י"ב ועוד ראיה מעובדא דינאי המלך בסנהדרין דף י"ט (ע"א) שנתיראו מפני ינאי המלך בדין כמ"ש רש"י שם והענישם שמעון בן שטח וכא גבריאל וחבטן בקרקע, וקשה אטו לא היה ראוי לירא מפני ינאי המלך וסופו מוכיח שהרג כל חכמי ישראל בשביל כבודו אלא צ"ל דמ"מ לא היה אז ברי הזיקא וביטלו לא תגורו. ועוד ראיה ממ"ש בגיטין דף י"ד (ע"ב) שאמר רבי דוסתאי ברבי ינאי שהיה ירא מאותן בני אדם דלשם משום שהם מאיימים ואומרים הרוגו הורגין אלו הרגו את דוסתאי כו' והשיב לו רב אחא ב"ר יאשי' אותן בני אדם קרובים למלכות הן יש להם סוסים ופרדים שרצים אחריהם אמר לו הן אמר לו א"כ שפיר עבדת, וקשה כיון דאמר לו קרובין למלכות הן די בזה לירא מהם ולמה לו לשאול אם יש להם סוסים כו' אלא דלא מן הכל

שלא במשפטי התורה המפורשים במשנה ובתלמוד אין דינו כלום עכ"ל. וכ"ה בגמ' ב"ק דף נ"ח (ע"ב) דאתא לקמיה דריש גלותא כו' ופסק הדין ביניהם וקאמר גבי ריש גלותא דדאין דינא דפרסאה למה לי ואתא לקמיה דר"נ וסתר דין הריש גלותא ופסק דין התורה משמע התם להדיא דאדרבא הדין היה קם כאשר סתר הדיין דינו דריש גלותא ואם כן הדברים קל וחומר אם הריש גלותא והנשיא שהם מזרע דוד וכעין מלך לישראל אין בהם כח לסתור מדיני התורה א"כ אותן ראשים שנמנו לשעתן לעמוד בפרץ ביישוב הקהלה ולענין עול המלך כיצד לגבות ולדון קנסות לפי צורך השעה מה שאין הדיינים דנין עתה ק"ו בן בנו של ק"ו שאין להם רשות לנגוע אף אפס קצוהו ממה ששייך לדיינים ומה יו"ד שניטל משרה עמדה וצווחה כמה שנים כמ"ש בסנהדרין דף ק"ז (ע"א) כ"ש לאלה העוקרים כמה פרשיות וכמה תורה שבעל פה ואם התורה חוגרת שק על אותן שאומרים פסוק שלא במקומו כמ"ש שם דף ק"א (ע"א) ק"ו על אותן שעוקרים פרשיותיה וגבולותיה ומתחכמים עליה לומר לא לכל אדם ולא לכל זמן ולכל מקום ראוי לדון כן ואדרבא הראשים מחויבים לעמוד בפרץ לשבר מתלעות עול המסרב מלקיים פסקי הדיינים ואם עושים כן עליהם אמרו חז"ל (סנהדרין צ"ב ע"א) כל המנהיג את ישראל בעוה"ז זוכה ומנהיגם לעוה"ב שנאמר כי מרחמם ינהגם וגו'.

על גב דמדינא הוא דבר שאין צריך להחזיר מ"מ כופין אותו לעשות לפניו משורת הדין וכל כיוצא בזה לא זולת ואם כה יאמרו הפקר ב"ד הפקר כמ"ש ביבמות דף פ"ט (ע"ב) גם זה טעות גמור שלא נאמרו דברים הללו אלא היכא שמתקנים תקנה כללית לכל הקהלה לאיזה צורך הקהלה או למגדר מלתא ולעשות סייג לתורה דומיא דהתם ודגיטין דף ל"ו (ע"א) ומענין זה הם כל תקנות רבותינו הקדמונים ותקנות מנהיגי ארצות אלו שמעולם ואפי' בהא איכא דס"ל שאין לתקן מידי דאיכא רווחא להאי ופסידא להאי כ"א שיהיה טוב לכל וכמ"ש חו"מ סי' ב' אבל בדין שיש בין אדם לחבירו אין זה אלא גזילות ב"ד אם ישנו דינו.

וראיתי תשובה מודפסת לרבינו אברהם בן הרמב"ם על ענין ראש גולה שבבבל ונשיא בא"י וז"ל אנו צריכים להתנות במינויו כו' וכניעתו למשפטי התורה כו', ואין מינויו להיות דן משפטי התורה בין ישראל שלא ידונו אלא החכמים במשפטי התורה שנשלמו בהם תנאי הדיינים ומקרא מלא הבה לכם אנשים גו' אבל מינויו להיות במקום מלך כו' ולהיותו נותן רשות להדיינים שיהיו פטורים מתשלומים אם יטעו בשקול הדעת, ואם אינו חכם בחכמת התורה או הוא חכם והוא חסר אחד מן התנאים שצריכים להם הדיינים אין לו לדון ואינו יכול לכופף לישראל לקבל דינו, ומי שידון